

פרק א א מאימתי קורין* (א) את שמע בערבית. משעה שהכהנים נכנסים לאכל בתרומתן (ג), עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, עד חצות. רבן גמליאל אומר, עד שיעלה עמוד השחר* (ה). מעשה שבאו בניו מבית המשתה*, אמרו לו, לא קרינו את שמע. אמר להם, אם לא עלה עמוד השחר, חיבין אתם לקרות. ולא זו בלבד*, אלא כל מה שאמרו

א. מאימתי קורין. משעה שהכהנים נכנסין לאכל בתרומתן. כהנים שנממאו ומבלו, אין יכולים לאכל בתרומה עד שיעריב שמשן, דהינו צאת הכוכבים. והא דלא תני משעת צאת הכוכבים, מלתא אנב אורחיה קא משמע לן, שאם נממאו הכהנים בטמאה שטהרתן תלויה בקרפן כגון זב ומצדע, אין הכפרה מעכבתן מלאכל בתרומה, דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים, ביאת שמשו מעכבתו מלאכל בתרומה, ואין כפרתו מעכבתו מלאכל בתרומה וכו'. ב. עד סוף האשמורה הראשונה. שליש הראשון של לילה, שהלילה נחלק לשלש משמרות (ד). ומשם ואילך לא מקרי תו זמן קריאת שמע דשכיבה, ולא קרינא ביה בשכבה. ומקמי צאת הכוכבים נמי ימא הוא ולא זמן שכיבה. והמקדימים וקורים קריאת שמע של ערבית מבעוד יום, סומכים אהא דרבי יהודה דאמר לקמן בפרק תפלת השחר, תפלת המנחה עד פלג המנחה, שהוא שעה ורביע קדם הלילה. וקומא לן דעבד כרבי יהודה עבד. ומיד בשפלה זמן המנחה מתחיל זמן קריאת שמע של ערבית: ג. עד שיעלה עמוד השחר. דכל הלילה מקרי זמן שכיבה. והלכה כרבן גמליאל, שגם חכמים מודים לו, ולא אמרו עד חצות אלא כדי להרחיק את האדם מן העברה. ומיהו לכתחלה משהגיע עונת קריאת שמע של ערבית דמתניתין דהינו מצאת הכוכבים, אסור לסעד וכל שכן לישן, עד שיקרא קריאת שמע ויתפלל: ד. מעשה שבאו בניו מבית המשתה. בני רבן גמליאל שמעיניהו לרבנן דאמרי עד חצות, והכי קאמרי ליה, הא דפליגי רבנן עלה, דוקא קאמרי עד חצות ותו לא, ויחיד ורבים הלכה כרבים, או דלמא רבנן פותך סבירא להו, והאי דקאמרי עד חצות, כדי להרחיק את האדם מן העברה. ואמר להו, רבנן פותי סבירא להו (ו), והאי דקאמרי עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העברה, וחיבים אתם לקרות: ה. ולא זו בלבד. פלה מלתא דרבן גמליאל היא דאמר לבניו:

חכמים עד חצות, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואברים, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. וכל הנאכלים ליום אחד, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן, למה אמרו חכמים עד חצות, כדי להרחיק את האדם מן העברה:

ב מאימתי קורין את שמע בשחרית. משיכיר בין תכלת ללבן. רבי אליעזר אומר, בין תכלת לברתי. וגומרה (ט) עד הנץ החמה (י). רבי יהושע אומר,

ו. הקטר חלבים. של קרבנות: ז. ואברים. של עולת תמיד של בין הערבים שגזרק דמו ביום, מצוה להעלות הנתחים כל הלילה, דכתיב (ויקרא ו) היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר (ז): ח. וכל הנאכלין ליום אחד. כגון תודה וחטאת ואשם וכיוצא בהם שהם נאכלים ליום ולילה, זמן אכילתן עד שיעלה עמוד השחר, והוא המביא לידי נותר: ט. אם כן למה אמרו חכמים עד חצות. בקריאת שמע ובאכילת קדשים, אבל בהקטר חלבים ואברים לא אמרו בו חכמים עד חצות כלל, ולא נקט ליה הכא אלא להודיע שכל דבר שמצותו בלילה פשוט כל הלילה (ח): י. כדי להרחיק את האדם מן העברה. שלא יבא לאכלן אחר שיעלה עמוד השחר ויתחייב כרת, וכן בקריאת שמע שלא יאמר עדין יש לי שהות ותעבר עונתה: יא. בין תכלת ללבן. בין חומי תכלת לחומי לבן שבציצית. פרוש אחר, גיזת צמר שצבעה תכלת ויש בה מקומות שלא נקלט הצבע ופה ונשאר לבן: יב. בין תכלת לברתי. צבע התכלת קרוב לגון של ברתי כרישין שקורין פורוש בלע"ז:

עד שלש שעות^י, שכן דרך בני מלכים לעמד בשלש שעות. הקורא מכאן ואילך לא הפסיד^י, כאדם הקורא בתורה^{טז}:

ג. בית שמאי אומרים, בערב כל אדם יטו^{יז} ויקראו, ובבקר יעמדו^{יח}, שנאמר (דברים ו) ובשכבך ובקומך. ובית הלל אומרים, כל אדם קורא בדרך^{יט}, שנאמר (שם) ובלכתך בדרך. אם כן, למה נאמר ובשכבך ובקומך, בשעה שבני אדם שוכבים, ובשעה שבני אדם עומדים (יב). אמר רבי טרפון, אני הייתי בא בדרך, והטתי לקרות, בדברי בית שמאי, וסכנתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו, כדי היית^ט לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל:

יג. עד שלש שעות. ביום, עד סוף שעה שלישית שהוא רביע היום בזמן שהימים והלילות שווים. ולעולם זמן קריאת שמע הוא עד רביע היום, בין שהימים ארבעים בין קצרים. וכן הא דתנן לקמן (פרק ד משנה א) תפלת השחר עד ארבע שעות ביום, הינו עד שליש היום, וארבע שעות דנקט, לפי ששליש היום הוא ארבע שעות בזמן שהימים והלילות שווין. וכל מקום שנוזכר במשנה כך וכך שעות ביום, על דרך זה אתה צריך לחשב ולדון. זו הבנתי מפרושי הרמב"ם ונתקבל לי. ומעמא דרבי יהושע דאמר עד שלש שעות ביום, שכן דרך בני מלכים שאין עומדין ממטתן עד סוף שעה שלישית. ורחמנא דאמר ובקומך, עד שעה שכל בני אדם עומדים ממטתן קאמר. והלכה כרבי יהושע (יא), ומיהו לכתחלה צריך לבנו לקרות קריאת שמע עם הגז החמה כמו שהיו הותיקים עושים: יד. לא הפסיד. כלומר לא הפסיד מלכך לפניה ולאחריה, אלא אף על פי שעברה עונתה קורא ומכרך לפניה ולאחריה: טז. כאדם הקורא בתורה. אף על פי שלא יצא ידי חובת קריאת שמע בעונתה, יש לו קבול שכר בקורא בתורה: טז. יטו. על צדיהם, דכתיב בשכבך, דרך שכיבה: יז. יעמדו. דכתיב ובקומך, דרך קימה: יח. בדרך. בין בקימה בין בשיבה בין בשכיבה בין בהליכה: יט. כדי היית. ראוי היית להרג, ואם היית מת היית מתחייב בנפשך:

ד בשחר (יג) מְבַרֵךְ שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת לְאַחֶיהָ, וּבְעֶרְבֵי שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וּשְׁתֵּים לְאַחֶיהָ (יד). אַחַת אֲרָכָה וְאַחַת קְצָרָה כ"ה. מְקוֹם שְׁאִמְרוּ לְהַאֲרִיךְ, אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְקַצֵּר. לְקַצֵּר, אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְהַאֲרִיךְ. לְחַתֵּם כ"ו, אֵינוֹ רִשְׁאֵי שֶׁלֹּא לְחַתֵּם כ"ז. וְשֶׁלֹּא לְחַתֵּם, אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְחַתֵּם:

ה מְזַכֵּירִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת כ"ח. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, הָרִי אֲנִי כְּבֹן שְׁבָעִים שָׁנָה כ"ט, וְלֹא זָכִיתִי לְשִׁתְּאֹמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת, עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶן זֹמָא, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים טז) לְמַעַן תִּזְכֹּר (יח) אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ, הַיָּמִים. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, הַלִּילוֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, יְמֵי חַיֶּיךָ, הַעוֹלָם הַזֶּה. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, לְהַבִּיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ:

כ. שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ. יוֹצֵר אוֹר וְאַהֲבָה: כ"א. וְאַחַת לְאַחֶיהָ. אֵמֶת וְיָצִיב: כ"ב. וּבְעֶרְבֵי מְבַרֵךְ: כ"ג. שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ. מְעַרֵּב עַרְבִים וְאַהֲבָה עוֹלָם: כ"ד. וּשְׁתֵּים לְאַחֶיהָ. אֵמֶת וְאִמוּנָה וְהַשְׁכִּיבֵנוּ: כ"ה. אַחַת אֲרָכָה וְאַחַת קְצָרָה. אֲשֵׁתִים שֶׁלְּפָנֶיהָ קָאִי, יוֹצֵר אוֹר אֲרָכָה שֶׁפִּתְחָת בְּכָרוֹךְ וְחִתְמָת בְּכָרוֹךְ, וְכֵן מְעַרֵּב עַרְבִים. אֲהֲבָה קְצָרָה, שֶׁחִתְמָת בְּכָרוֹךְ וְאִינָה פִתְחָת בְּכָרוֹךְ: כ"ו. לְחַתֵּם. בְּכָרוֹךְ: כ"ז. שֶׁלֹּא לְחַתֵּם. כְּגוֹן בְּרַכַּת הַפְּרוֹת וּבְרַכַּת הַמִּצּוֹת (טו): כ"ח. מְזַכֵּירִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת. פְּרִשֶׁת צִיצִית אוֹמְרִים אוֹתָהּ בְּקִרְיַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין לִלְחָ זְמַן צִיצִית, דְּכָתִיב וּרְאִיתֶם אוֹתוֹ, פֶּרֶט לְכֶסֶת לִילָה, אוֹמְרִים אוֹתָהּ בְּלִילָה מִפְּנֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם שָׁבָה: כ"ט. כְּבֹן שְׁבָעִים שָׁנָה. הֵייתִי גְרָאָה זָקֵן. וְלֹא זָקֵן מִמֶּשׁ אֶלָּא שֶׁהִלְבִּינוּ שְׁעָרוֹתָיו יוֹם שֶׁמָּנוּ אוֹתוֹ גִּישָׁא כְּדֵי שִׁירָאָה זָקֵן וְרָאוּי לְגִשְׁיָאוֹת (טז), וְאוֹתוֹ הַיּוֹם דָּרַשׁ בֶּן זֹמָא מִקְרָא זֶה (יז): ל. וְלֹא זָכִיתִי. לֹא נִצְחָתִי לְחֻכְמִים. וְדוֹמָה לוֹ בִּשְׁ"ס בְּפֶרֶק בְּנוֹת בּוֹתִים (נדה לח): בְּהָא זְכָנְהוּ רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבְּנָן, כְּלוֹמַר נִצְחָם:

פרק ב א הִיָּה קוֹרָא בַּתּוֹרָה לֵא, וְהִגִּיעַ זְמַן לִבְּהַמְקָרָא, אִם כּוֹן לְבוֹ, יֵצֵא לֵי. וְאִם לֹא, לֹא יֵצֵא. בַּפְּרָקִים לֵד שׁוּאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד לֵה וּמַשִּׁיב לֵה, וּבְאַמְצַע לֵה שׁוּאֵל מִפְּנֵי הַיָּדָאָה וּמַשִּׁיב, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּאַמְצַע לֵה שׁוּאֵל מִפְּנֵי הַיָּדָאָה לֵט, וּמַשִּׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, בַּפְּרָקִים שׁוּאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, וּמַשִּׁיב שְׁלוֹם לְכָל אָדָם:

ב אלו הן בין הפרקים, בין ברכה ראשונה לשניה, בין שניה לשמע, ובין שמע לוהיה אם שמע, בין והיה אם שמע לויאמר, בין ויאמר לאמת ויציב. רבי יהודה אומר, בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק. אמר רבי יהושע בן קרחה, למה קדמה שמע (ב) לוהיה אם שמע, אלא כדי שיקבל עליו על מלכות שמים

לא. הִיָּה קוֹרָא בַּתּוֹרָה. פֶּרֶשֶׁת קְרִיאַת שְׁמַע: לֵב. וְהִגִּיעַ זְמַן. קְרִיאַת שְׁמַע: לֵג. אִם כּוֹן לְבוֹ יֵצֵא. לְדַבְרֵי הָאוֹמֵר מִצּוֹת צְרִיכוֹת כּוֹנֵה צְרִיךְ לְפָרֵשׁ אִם כּוֹן לְבוֹ שֶׁיִּהְיֶה מִתְכַּוֵּן לְצֵאת יְדֵי חוֹבְתוֹ, וְהָאוֹמֵר מִצּוֹת אֵין צְרִיכוֹת כּוֹנֵה מְפָרֵשׁ אִם כּוֹן לְבוֹ לְקִרוֹת כְּנֻקֻּדָתוֹ וּכְהִלְכָתוֹ, לְאַפּוֹקֵי קוֹרָא לְהִגִּיָּה שְׁאִינוֹ קוֹרָא הַתּוֹבוֹת כְּנֻקֻּדָתוֹ אֶלָּא קוֹרָא כְּכַתִּיבָתָן כְּדִי לְהַבִּין בַּחֲסֻרוֹת וְיִתְרוֹת, דְּבִקְרִיאָה כּוֹז לֹא יֵצֵא. וְאֵין קוֹמָא לָן כְּמָאן דְּאָמַר מִצּוֹת צְרִיכוֹת כּוֹנֵה: לֵד. בַּפְּרָקִים. לְקַמֵּן בְּמַתְנִיתִין מְפָרֵשׁ מַה הֵם הַפְּרָקִים: לֵה. שׁוּאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד. שׁוּאֵל בְּשְׁלוֹם אָדָם נִכְבֵּד שְׂרָאוֹי לְהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם כְּגוֹן אֲבִיו אוֹ רַבּוֹ אוֹ שְׁגֵדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחֻכְמָה לוֹ. וּמַשִּׁיב. וְאֵין צְרִיךְ לֹאמֹר שְׁמַשִּׁיב לְהֵם שְׁלוֹם אִם הַקְדִּימוֹ לוֹ: לוֹ. וּבְאַמְצַע. הַפְּרָק: לֵח. שׁוּאֵל מִפְּנֵי הַיָּדָאָה. אָדָם שֶׁהוּא יָרָא מִפְּנֵיו שְׂמָא יִהְרַגְהוּ, וְאֵין צְרִיךְ לֹאמֹר שְׁמַשִּׁיב לוֹ שְׁלוֹם. אֲבָל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד לֹא: לֵט. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר בְּאַמְצַע. הַפְּרָק, שׁוּאֵל בְּשְׁלוֹם מִי שֶׁהוּא יָרָא מִמֶּנּוּ, וּמַשִּׁיב שְׁלוֹם לְמִי שְׁמוּטָל עָלָיו לְכַבְּדוֹ: מ. וּמַשִּׁיב שְׁלוֹם לְכָל אָדָם. שֶׁהַקְדִּים לוֹ שְׁלוֹם. וְהִלְכָה בְּרַבִּי יְהוּדָה. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁאֲסוּר לְהַפְסִיק, כִּךְ אֲסוּר לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ כְּמוֹ בְּשָׂאָר לְשׁוֹנוֹת: מֵא. בֵּין וְיֹאמַר לְאַמֶּת וְיֵצִיב לֹא יִפְסִיק, דְּכַתִּיב וְה' אֱלֹהִים אֱמֶת (יִרְמְיָה י'), הִלְכָךְ אֵין מִפְּסִיקִין בֵּין אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם לְאַמֶּת (א). וְכֵן הִלְכָה:

תחלה, ואחר כך יקבל עליו על מצות. והיה אם שמע לוֹיֹאמֶר, שוֹהֶיָה אם שמע
נוהג ביום ובלילה^{מב}, ויאמר אינו נוהג אלא ביום^{מג}:

ג הקורא את שמע ולא השמיע לאֲזֵנו, יֵצֵא. רבי יוסי אומר, לא יֵצֵא^{מד}. קרא ולא
דקדק (ד) באותיותיה^{מה}, רבי יוסי אומר יֵצֵא^{מו}, רבי יהודה אומר לא יֵצֵא.

מב. והיה אם שמע נוהג בין ביום בין בלילה. דכתיב ביה (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם,
ותלמוד תורה נוהג בין ביום ובין בלילה: מג. ויאמר אינו נוהג אלא ביום. דאית ביה פִּרְשֵׁת
צִיצִית שאינה נוהגת בלילה, דכתיב (במדבר טו) וראיתם אותו: מד. רבי יוסי אומר לא
יֵצֵא. דכתיב שמע, השמע לאֲזֵנְךָ מה שאֵתָה מוציא מפיו (ג). ותנא קמא סבר, שמע בכל לשון
שאֵתָה שומע. והלכה כתנא קמא: מה. ולא דקדק באותיותיה. להוציאן בשפִּתּוּ יָפָה, בשתי
תבות שהתבה השניה מתחלת באות שהתבה הראשונה נגמרת, כגון על לבבך, עשב בשדה,
ואבדתם מהרה, אם אינו נותן רוח ביניהם להפרידם נמצא קורא אותם שתי אותיות באות
אחת: מו. רבי יוסי אומר יֵצֵא. והלכה כרבי יוסי. מיהו לכתחלה צריך לדקדק באותיותיה, וכן
יזהר שלא יניח הנד ולא יניד הנח ולא ירפה החזק ולא יחזק הרפה, וצריך להתיוו"ן של
תזכרו (ה) שלא יהא נראה באומר תשכרו בש"ן, כלומר כדי שתרכבו שֶׁכֶר, שהרי אין ראוי לשמש
את הרב על מנת לקבל פרס:

הקורא למפרע^{מז}, לא יצא^{מח}. קרא וטעה, יחזר למקום שטעה^{מט}:

ד האמנין קורין בראש האילן או בראש הנדבך, מה שאינן רשאים לעשות בן בתפלה^{יא}:

ה חתני^{יב} פטור מקריאת שמע בלילה (י) הראשון עד מוצאי שבת, אם לא עשה מעשה^{יג}. מעשה (יג) ברבן גמליאל שקרא בלילה הראשון שנשא. אמרו לו תלמידיו, לא למדתנו, רבנו, שחתן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון. אמר להם, איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפלו שעה אחת:

ו רחין (יד) לילה הראשון שמתה אשתו^{יז}. אמרו לו תלמידיו, לא למדתנו, רבנו, שאכל אסור לרחין. אמר להם, איני כשאר כל אדם, אסטנים אני^{יח}:

ז וכשמת טבי עבדו, קבל עליו תנחומין. אמרו לו תלמידיו, לא למדתנו רבנו, שאין מקבלין תנחומין על העבדים. אמר להם, אין טבי עבדי כשאר כל העבדים, כשר היה:

ח חתן אם רצה לקרות קריאת שמע לילה הראשון, קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר, לא כל הרוצה לטל את השם (טז) יטלי^{יט}:

מז. הקורא למפרע. הקדים פסוק שלישי לשני ושני לראשון וכיוצא בזה: מח. לא יצא. דכתיב והיו הדברים בתיבתו יהיו, כלומר כמו שהן סדורין בתורה. ומיהו אם הקדים פרישת ויאמר לפרישת והיה אם שמע, ופרישת והיה אם שמע לשמע, נראה דאין זה חשוב למפרע ויצא, שהרי אינן סדורות זו לאחר זו בתורה (ו): מט. יחזר למקום שטעה. אם בין פרק לפרק טעה, שאינו יודע באיזה פרק הפסיק ולראש איזה פרק יחזר, חוזר להפסיק ראשון שהוא והיה אם שמע. והרמב"ם אומר שהוא ואהבת את ה' (ז), ואם באמצע הפרק פסק, שיודע הפרק שפסק בו, אבל אינו יודע באיזה מקום מאותו פרק (ח) פסק, חוזר לראש אותו הפרק. היה קורא וכתבתם, ואינו יודע אם הוא בוכתבתם של שמע או בוכתבתם של והיה אם שמע, חוזר לוכתבתם של שמע (ט), ואם נסתפק לאחר שהתחיל למען ירבו, אינו חוזר, שעל הרגל לשונו הוא הולך: נ. נדבך. שורה של בגין אבנים, כמו נדבכין די אבן גלל בעזרא (פרק ו), ואף על גב דמסתפי דלמא נפלי ולא מצו מכוני, לא הצריכום חכמים לרדת, דקריאת שמע לא בעי פונה אלא פסוק ראשון בלבד: נא. מה שאינן רשאים לעשות בן בתפלה. דעלותא רחמי היא ובעי פונה, הלכך יורדין למטה ומתפללין: נב. חתן. שנשא בתולה, פטור מקריאת שמע לילה ראשון, משום דטריד שמא לא ימצאנה בתולה. ואני שמעתי שמתירא שמא יעשה כרות שפכה בכעילתו, וטרדא דמצונה היא (יא),

וְרַחֲמָנָא אָמַר וּבִלְבָּתֶּךָ בְּדֶרֶךְ, בְּלֶכֶת דִּידֶךָ הוּא דְמַחֲיִבְתָּ, הָא דְמַצְוָה פְּטִירַת: נָג. אִם לֹא עָשָׂה מַעֲשֵׂה. אִם לֹא בָעַל עַד מוֹצָאֵי שַׁבָּת שְׁהֵם אַרְבַּעָה לַיְלוֹת, טָרִיד. וּמִשָּׁם וְאֵילָךְ לָבוּ גַם בַּה (יב) וְתוּ לֹא טָרִיד, וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא עָשָׂה מַעֲשֵׂה חֵיב בְּקִרְיַאת שְׁמַע: נד. רַחֲמֵין לַיְלָה הָרִאשׁוֹן שְׁמִתָּה אֲשֶׁתּוֹ. וְאָף עַל פִּי שְׁאֵבֶל אֶסּוּר בְּרַחֲיָצָה: נה. אֶסְמְנִים אֲנִי. קָר וּמַצְנָן, לְשׁוֹן צָנָה (טו). וְאִיכָא צִעָרָא אִם לֹא הָיָה רוֹחֵץ, וְאִין אֶסּוּר בִּימֵי אָבֱלוֹ אֱלֹא רַחֲיָצָה שֶׁל תַּעֲנוּג: נו. לֹא כָּל הָרוּצָה לְהֵל אֶת הַשֵּׁם יִטַּל. אִם לֹא הִחֲזֹק חֲכָם וּפְרוּשׁ בִּשְׁאָר דְּבָרִים אֵין [זֶה] אֱלֹא גִּאֲוָה שְׁמַרְאָה בְּעַצְמוֹ שִׁיכּוֹל לָבוֹן לָבוֹ, וְאִין הִלְכָה בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. וְחֲזִינָן לְקַצַּת מַרְבוּתֵינוּ דְּאִמְרֵי דִּהַאֲדִנָּא כָּל אָדָם יִקְרָא קִרְיַאת שְׁמַע בְּלַיְלָה הָרִאשׁוֹן, שְׂכִינָן שְׁבִדּוּרוֹת הִלְלוּ אֵין מְכֻנִּים כָּל כֶּךָ בִּשְׁאָר יָמִים, אִם לֹא יִקְרָא בְּלַיְלָה רִאשׁוֹן מִחֲזֵי יוֹתֵר כִּיּוֹהֲרָא, שְׁמַרְאָה עַצְמוֹ שֶׁהוּא מְכֻן בְּכָל שְׁעָה אֱלֹא הִשְׁתָּא מִשּׁוּם דְּטָרִיד בְּמַצְוָה: